

Waardzegger

In dit nummer:

- herinneringen aan Huub
- struinen langs de oevers van het spui
- de belevenissen van Mellifera de bij
- wormtrappelstekkie
- ontstaan Numansdorp in glas en lood
- inspirerend jaar bomenstichting

HWL

Hoekschewaards Landschap

Winter 2011

Colofon

Waardzegger, een uitgave van
Hoeksche Waards Landschap (HWL)
Vereniging voor behoud en ontwikkeling van
natuur en landschap in de Hoeksche Waard.

Verschijsning: ieder kwartaal

ISSN 2212-1749

Oplage: 1.750

Lidmaatschap € 20,00 per jaar

Ledenadministratie HWL

postbus 1080

3260 AB Oud-Beijerland

ledenadministratie@hwl.nl

Natuurbezoekerscentrum Klein Profijt

Zalmpad 11 Oud-Beijerland

telefoon: 0186 621 888

Beheerder: Merijn van den Hoogenhoff

kantoor@hwl.nl

Openingstijden:

Dinsdag t/m vrijdag 10.00 tot 17.00 uur

Zaterdag en Zondag 12.00 tot 17.00 uur

Nationaal Landschap Centrum

Veerweg 1c Numansdorp

Telefoon: 0186 653 512

Beheerder: Cees Mesker 06 - 12 986 131

redactie@nationaallandschapcentrum.nl

Openingstijden:

Dinsdag t/m zondag 12.00 tot 17.00 uur

HWL en NLC op Internet:

www.hwl.nl

www.nationaallandschapcentrum.nl

Dagelijks Bestuur

Joost Kievit (voorzitter) 078 673 1522

Jan van Alebeek (secretaris) 0186 619 379

Guus van der Pal 0186 573 705

(penningmeester)

IN DIT NUMMER:

- Van de redactie
- Huub van den Hoogenhoff
- Struinen langs de oevers van het Sui
- Ganzen, gedicht
- Werken aan eeuweling
- Boekbespreking Mellifera de Bij
- Beukenlaan
- Natuurscheurkalender
- 'Excursie[programma
- de HWL vlinder
- Ontstaan Numansdorp in glas in lood
- Nieuw in de bibliotheek
- Inspirerend jaar voor Bomenstichting
- Prikbord: Hoe zijn HWLvrijwilligers verzekerd?

Foto's voorblad:

Remco van Hal (boven)

Marjon Kunst (linksonder)

Redactie:

Aad Bruijnzeel

Hanny Willemstein

Jan Plaisier

Iris van der Vlerk (eindredactie)

Tel: 076 564 99 99

Lente Waardzegger:

Sluitingsdatum kopij

13 februari 2012

Aanleveren kopij

Als aparte bijlage ('attachment') bij een e-mail. Bij voorkeur in Word naar:

redactie@hwl.nl

D r u k k e r i j
Vanderstoep bv

Tel.: 078 674 11 88 – E: vdstoep@tiscali.nl

VAN DE REDACTIE

Iris van der Vlerk

Het is november en de rozen staan nog in bloei! De roos op stam zit vol bloemen en knoppen.

De terrasjes bij ons in de buurt zijn nog niet opgeruimd, in het weekend zaten er zelfs nog mensen met korte mouwen.

De bomen kleuren prachtig geel, oranje rood. Wat een contrast, aan de bomen zie je dat het herfst is, sommige beginnen al echt kaal te worden, maar als je de rozen ziet zou je je midden zomer wanen.

Met de komst van de winter nemen we afscheid van een zachte nazomer. In deze Waardzegger nemen we ook afscheid van Huub van den Hoogenhoff, die zo plotseling is overleden. Huub die zoveel betekend heeft voor Hoekschevaards Landschap, voor honderden kinderen van basisscholen, als docent van diverse cursussen, als artikelschrijver, als collega gids maar vooral als mens.

Velen hebben fijne herinneringen aan hem. Een aantal mensen laat ons delen in hun herinneringen, die voor velen zeer herkenbaar zullen zijn.

Over Huub lezen jullie op de volgende twee bladzijden meer.

Wanneer deze Waardzegger in de bus valt komt de jaarwisseling dichterbij en daarmee ook weer een nieuw jaar. Hebben jullie al een nieuwe agenda, of een kalender? Al eens een scheurkalender in huis gehaald? Die zijn er in tal van onderwerpen tegenwoordig. Verderop in dit blad aandacht voor een nieuwe scheurkalender, jawel uiteraard over de natuur!

In deze Waardzegger vinden jullie op pagina 10/11 uitgebreid aandacht voor een opmerkelijk boek; het verhaal over Mellifera de bij.

De vogels kunnen zo langzamerhand weer worden bijgevoerd, het is intussen flink kouder geworden. Wat scheelt dat met twee weken geleden! Ik heb de tuin aangeveegd en alle voederstations weer opgehangen. Het blijft toch boeiend om naar de foeragerende vogels te kijken. Meelwormen koop ik bij de dierenwinkel, ze zijn er gek op. Verder krijgen ze bij mij een mengsel van pindakaas (jammie) met havermost, soms krentjes, en allerlei vogelzaad. Dat is ook smullen geblazen.

Over blazen gesproken: ik blaas dit Waardzeggerjaar uit en proost alvast op het nieuwe jaar!

HUUB BEDANKT

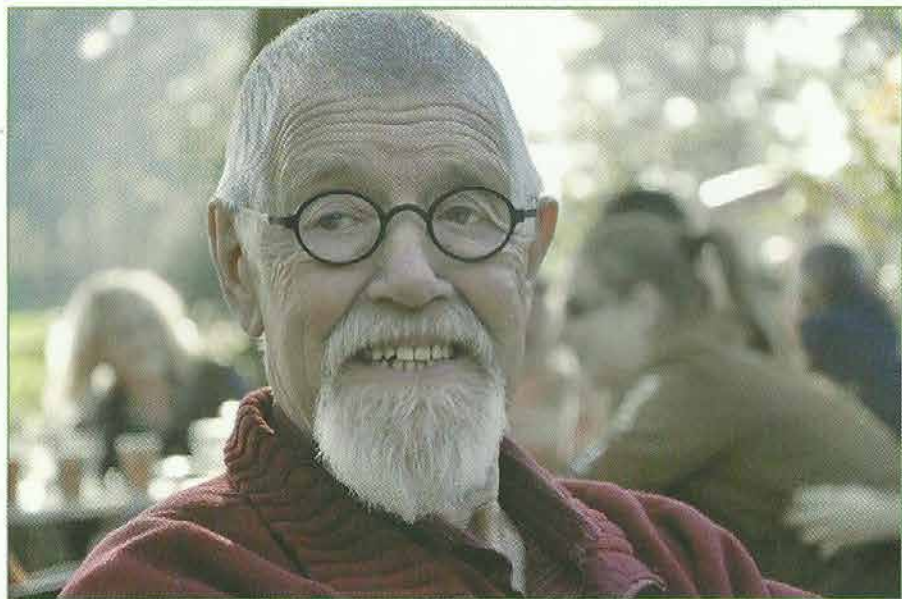
Joost Kievit, Bestuur HWL

Eind september werden we opgeschrikt door het bericht dat Huub van den Hoogenhoff in het ziekenhuis was opgenomen en dat het ernstig was. Enkele dagen later was Huub overleden. Een groot verlies voor Hoekschevaards Landschap. Huub was van vele markten thuis en bijna dagelijks was hij bezig met activiteiten voor Hoekschevaards Landschap.

betrokken was hij en dat kwam dan glashelder naar voren. Huub is op vele fronten actief geweest voor Hoekschevaards Landschap, maar zijn hart lag toch vooral bij de jeugdeducatie.

Huub heeft mede vorm en inhoud gegeven aan Hoekschevaards Landschap. We missen hem en we wensen zijn naasten sterkte bij het verwerken van het verlies. Huub bedankt!

**Huub van den Hoogenhoff,
Ora Cursor**

Het was een genot hem te ontmoeten bij de open haard in Klein Profijt en bij de lunch kennis te nemen van zijn visie en inzichten. Maatschappelijk zeer

Huub heeft zeer vele malen de organisatie van de jaarlijkse oeverloop van HWL ge-coördineerd. Zelf ben ik vanaf 2003 hierbij betrokken

en heb Huub als "primus inter pares", maar wel primus!, mogen meemaken bij de voorbereidende werkgroep vergaderingen.

Huub was een creatieve en stimulerende organisator. Zijn ideeën waren helder en duidelijk. Wel een leuke en goed georganiseerde wandeling, maar het ideële doel mocht niet vergeten worden. Hij was het ook, die meteen met het motto van het jaar op de proppen kwam en als er bij de voorbereidingen obstakels waren, dan ging hij desnoods door roeien en ruiten zoals dat heet om de oeverloop door te laten gaan.

Vindingrijk was Huub ook tijdens de bouw van de HSL om de oevertocht af te laten afbuigen via een oever van de kreek, die nu opgenomen is in het plan.

Veel zorg werd door Huub ook besteed aan het educatieve karakter van de wandeling door altijd te zorgen dat er op diverse plaatsen een verhaal verteld werd over hetgeen daar te zien was.

Actieschuw was Huub zeker ook niet en we hebben wel eens met protestborden langs de Ambachtsheerlijkheid gelopen omdat we er niet overheen mochten. Dit werd niet altijd in dank afgenomen en het jaar daarop gingen werkgroepleden langs boze pachters op charme offensief om weer een en ander glad te strijken.

Huub's hart lag bij het wandelen en hij wilde ook nadat hij de organisatie had overgedragen mee blijven lopen. In 2009 was het de laatste keer dat hij de oeverloop nog geheel meeliep, maar

zijn fysieke gesteldheid belemmerde verdere actieve deelname in de daarop volgende jaren. Toch was hij in 2010 en 2011 nog steeds bezig op en rond Klein Profijt en maakte hij foto's van vermoeide, maar blijde mensen die de finish gehaald hadden.

Het is dankzij Huub's jarenlange stimulerende en enthousiasmerende leiding te danken dat de oeverloop nog steeds veel belangstelling heeft. Elk jaar weer met nieuwe deelnemers en oude getrouwen.

We denken met genegenheid terug aan onze enige echte oeverloper, de Ora Cursor, zoals hij bij zijn afscheid werd genoemd in een aan hem gewijd boekje.

Huub, een bijzonder man!

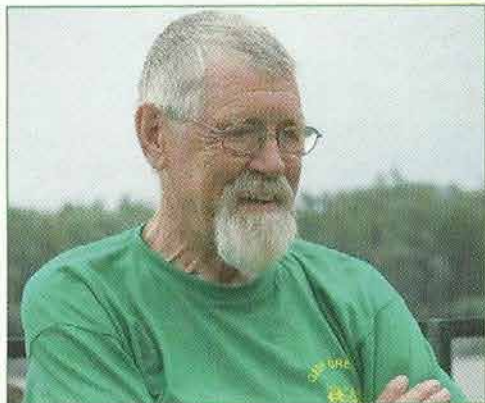
Een bijdrage van de werkgroep Jeugd.

Meestal wanneer er namens onze werkgroep iets gezegd of geschreven moest worden gingen de hoofden automatisch naar Huub. Een uitstekende tektschrijver en een nog betere spreker met een welluidende stem. Helaas moeten wij het nu zelf doen.

Ongeveer 15 jaar geleden leerden wij Huub en Merijn kennen als deelnemers aan de Natuurgidsencursus. Na de eerste kennismaking vonden we Huub direct een bijzondere man. Iemand met al heel veel kennis en die ook zo goed het woord kon voeren.

Naarmate de cursus vorderde bleef de bewondering maar groeide ook een fijne kameraadschap.

Meestal wanneer er namens onze werkgroep iets gezegd of geschreven moest worden gingen de hoofden automatisch naar Huub. Een uitstekende tekstschrijver en een nog betere spreker met een welluidende stem.

Ongeveer 15 jaar geleden leerden wij Huub en Merijn kennen als deelnemers aan de Natuurgidsencursus. Na de eerste kennismaking vonden we Huub direct een bijzondere man. Iemand met al heel veel kennis en die ook zo goed het woord kon voeren. Naarmate de cursus vorderde bleef de bewondering maar groeide ook een fijne kameraadschap. Veel hebben niet alleen wij, maar ook duizenden kinderen uit de Hoeksche Waard van hem geleerd. Huub leerde ze kijken naar waterbeestjes, vogels en nog veel meer. Samen hebben we vaak bij Klein Profijt en andere locaties gestaan voor onze veldlessen.

In het begin dachten de kinderen nog

wel dat Huub de opa van Merijn was en daar kon hij dan altijd erg om lachen. Later ging dat over. Ging Merijn er ouder uit zien of Huub misschien jonger? 10 Jaar geleden stond ik eens met Huub in 't park in Mijsheerenland. We hadden een herfststertocht en de kinderen moesten sporen zoeken. Zo kwam het over een vraatspoor en over soorten gebitten. Waarop ineens een kind zei: "Mijn oma heeft plastic tanden". Waarop Huub direct zei: Ik ook! Aan de gelaatsuitdrukking van dat kind kon je aflezen: Wat gek! Hoe oud ben je dan vroeg ze vervolgens. 70 Was het antwoord. Dat kon ze niet geloven.

Huub had altijd zoveel plezier in de opmerkingen van de kinderen. Huub was voor ons een goedgehumeerde, soms wat verstrooide, maar altijd tot helpen bereide collega. Dat bleek weer toen wij hem op zijn 80^e verjaardag wilden verrassen en verzonnen dat er juist op die dag een school wilde komen in verband met een jubileum. En omdat er zogenaamd niemand beschikbaar was, werd Huub gevraagd. En ook al was het zijn verjaardag: Huub kwam!

Het was dan ook een echte verrassing voor hem dat er geen kinderen waren maar een groot aantal leden van onze werkgroep. Met zang, taart en een cadeau dat inhield dat wij graag een plek op Klein Profijt naar hem wilden vernoemen. Wij hebben nu dan ook een heus Huub van den Hoogenhoffplein op Klein Profijt.

Zoals altijd varieerden onze gesprekken

ook op die dag van luchtig tot diepgaand. Dat en nog veel meer zullen we heel erg gaan missen.

Als slot willen we een tweetal gedichtjes voorlezen die Huub maakte naar aanleiding van opmerkingen van kinderen tijdens onze veldlessen. Nog meer van deze gedichtjes zijn te vinden in het Jeugdlokaal op Klein Profijt.

Soms zijn kinderen om te gieren
 Zoals bij 't zien van waterdieren
 Een tor wordt met gemak een spin
 Een worm een vis ook zonder vin
 Een timmerman krijgt ook een kans
 Een "staafwants" wordt een scherpe
 "schaafwants"

Vogels kun je vooral herkennen
 door aan hun geluiden te wennen
 Een eend, dat weet je, die kan kwaken
 Een kraai zal rauwe kreten slaken
 Maar zwanen dat zijn vreemdelingen
 Die kunnen met hun vleugels zingen.

Huub, bedankt voor al die fijne jaren.
 Lenie van Ommen en Reina Schol

Dag Huub

Onze herinneringen begonnen met de tweede Oeverloop. Een klein berichtje in de krant maakte jou een eerste aanmelder. Natuurlijk gelijk met je gezin dat zo een is met je. Jaren samengewerkt in Oeverlopen en excursies waarbij jij na even klankborden altijd weer inspirerende ideeën had. Zo maakte je in een mum teksten voor spandoeken om varend over het Hollands Diep behoud van de Hoogezandse Gorzen te bepleiten, wat

lukte! De klik met je bleek ook bij de zonsverduistering jaren geleden. Eén woord van elk was genoeg om Klein Profijt tot een sterrenwacht om te toveren om tijdens de zonsverduistering een paar honderd mensen uitleg te geven over dit verschijnsel en het effect op dieren en natuur. TV Rijnmond was wat blij met die nabije "sterrenwacht"!

Keer op keer heb ik genoten van jouw en Merijns dia presentatie van "padre e hijo" in 80 dagen naar Compostella. Een tocht waarin je je klooster frustraties van je afliiep en afschreef. Dapper en karakteristiek zoals je op het einde ook weer zelf je lot in eigen hand nam. Fijn dat jij op je 80e verjaardag op jouw Klein Profijt je eigen plein gekregen hebt! Vergeten doe ik je toch al niet en nu herinner ik je nog vaker. Natuurlijk zullen we denken aan je gezin, vooral Tien. Ook die "bikkel" is getroffen, dat kan niet anders na jou te verliezen, we zullen haar steunen. Net als je onafscheidelijke "hijo" en zijn gezin met jouw kleindochters.

Dag Huub, het ga je goed, het was fijn met jou. Joop

STRUINEN LANGS DE OEVER VAN 'T SPUI

Frank van Gessele

Over sluiergemeenschappen, tripmadammen en springzaad

In de zomer valt de fraaie en spectaculaire oeverbegroeiing langs het Spui, ter hoogte van Oud-Beijerland, reeds van verre op. Dit danken we aan de combinatie van de meer dan twee meter hoge, rijkelijk geel bloeiende stengels van het Moeraskruiskruid met het violet-rood van de Kattenstaart.

Een nadere beschouwing van de oevers leert ons dat de soortenrijkdom, naast de genoemde dominerende "ruigtekruiden", groot is.

Behalve allerlei kruiden in even zo vele kleuren treffen we ook een keur van zaailingen aan van in de omgeving aangeplante bomen en heesters zoals Aalbes, Rimpelroos, Hartbladige els, Zweedse lijsterbes, Robina, Sneeuwbes en Vlinderstruik.

Als je niet beter wist zou je je kunnen verbazen over het feit dat de mooiste en fleurigste planten juist in het stort- en zetsteen van de oevers groeien. In steen, daar groeit toch niets?

Sluiergemeenschappen

Typisch voor het plantenmilieu van de oevers van grote rivieren zijn de zogenaamde sluiergemeenschappen. Ze zijn voor een deel samengesteld uit klimplanten (Bitterzoet, Haagwinde, Hop, Kleefkruid, Dauwbraam) en komen op maar weinig plekken zuiver tot ontwikkeling, d.w.z. los van geheel anders geaarde vegetaties waarover zij zich op de meeste plaatsen heen slingeren.

Langs de grote rivieren kunnen we deze gemeenschappen aantreffen op in aanleg kunstmatige standplaatsen zoals de glooiingen van basalt of ander gesteente die door Rijkswaterstaat zijn aangebracht langs de oevers van de rivier en bv. kribben, die de stroom in het gareel moeten houden.

Dergelijke stenen wanden

en vloeren bevatten een uitgebreid netwerk van spleten waarin zich allerlei door de rivier aangevoerd afval kan verzamelen.

Een belangrijke functie van de lange, taaie, soms in het water zwevende stengels, zoals bij Bitterzoet, is dat ze het aangedreven materiaal (veek) omslingeren, samenbinden en vastleggen.

Gewoonlijk begint de vestiging van Bitterzoet op het land, maar zowel de wortelstokken als de stengels kunnen ver het water ingroeien. In het zoetwatergetijdegebied daalt de plant meer dan een halve meter onder de gemiddelde hoogwaterlijn af; de desbetreffende plekken lopen bij iedere vloed onder.

Langs stromend of sterk door de wind bewogen water van rivierarmen en plassen blijven zulke drijftillen verankerd terwijl ze met het water op en neer gaan. Op die manier bieden ze vestigingskansen aan allerlei pionierplanten langs de rivier zoals Zwart tandzaad.

Behalve de bekende kruipers en klauteraars behoren tot deze sluiergemeenschap ondermeer de Smeewortel, het Rivierkruiskruid en een in Nederland oorspronkelijk niet inheemse gigant onder de Westeuropese kruidachtigen, de Grote Engelwortel. Deze soort heeft zich

gedurende de laatste tientallen jaren langs alle vertakkingen van de Rijn uitgebreid, een verschijnsel dat in verband wordt gebracht met de alsmaar toegenomen vervuiling van de Rijn.

Strooiselruigten

De bloemrijke, hoog opschietende vegetaties, de zogenaamde strooiselruigten, zijn kenmerkend in de kleurrijke oeverbegroeiing van het Spui, met name ter hoogte van Oud-Beijerland.

Kenmerkende soorten zijn Echte valeriaan, Kattenstaart, Moerasandoorn en Moeraskruiskruid. Deze soorten houden van nitraatrijke milieus. Verder kunnen we in de oeverbegroeiingen ook een aantal neofieten (plantensoorten die tot de wilde flora van een gebied gerekend worden, maar hier pas ingeburgerd zijn na het jaar 1500) aantreffen van Amerikaanse origine zoals de Late Guldenroede en de Smalle aster.

Een typische plant, die we hier

eveneens in het talud vinden is de Tripmadam. De naam komt uit het Frans en is afgeleid van de 'tripe de madame' ofwel de trijp, een fluweelachtige stof welke o.a. werd gebruikt om stoelen te bekleden. De benaming zou slaan op de fluweelachtige deken die rijkbloeiende vetkruiden zoals Tripmadam, over de grond leggen.

Afgelopen zomer werd ook het Oranje springzaad gevonden langs het Spui. De wetenschappelijke naam van deze plant luidt *Impatiens capensis*. Die soortnaam *capensis* betekent "uit de kaap" van Kaap de Goede Hoop. De naamgever

van deze plant, Nicolaas Meerburgh (1734-1814), maakte een foutje door te denken dat de plant uit Zuid-Afrika afkomstig was. In werkelijkheid komt de plant uit Noord-Amerika en is in het jaar 1822 aan de oevers van de Tillingbourne te Surrey ontdekt door J. Stuart.

De plant werd in de Hoeksche Waard voor het eerst aangetroffen in 2003 langs de Oude Maas.

Geraadpleegde bronnen:

Weeda et al -

Nederlandse Oecologische Flora, Wilde

Ganzen

Uit zicht en hoog
hoor ik de ganzen
's morgensvroeg

Hun korte gillen,
hees en helder tegelijk
Tjoempend echoën
van splijtend ijs klinkt mee

Een lange streep licht
breekt laag de grijze lucht

Langzaam gloeien gele bomen op
Blaadjes vliegen vonkend rond

Aub, november 2010

WERKEN AAN 'EEUWELING'

Arie Pieters

Het was voor de mensen van BTL-Bomendienst even afzien, afgelopen woensdagochtend 12 oktober 2011. In de stromende regen moest er namelijk onderhoud worden verricht aan de monumentale wilg op het Kerkplein in Puttershoek.

alleen de echt slechte takken te laten verwijderen, zodat de vorm van de boom toch grotendeels intact kon blijven.

De bomenstichting en gemeente hopen dat de oude boom er nu weer een flink aantal jaren tegen kan. De imposante schietwilg in Puttershoek is één van de grootste en oudste in de provincie Zuid-Holland. met zijn leeftijd van circa 130 jaar hoort hij zelfs bij de oudste wilgen van Nederland.

De bijna 130 jaar oude, monumentale reus werd ontdaan van diverse uitlopers, enkele slechte takken en een holle tak. In overleg met de regionale Bomenstichting Fraxinus Excelsior had de gemeente Binnenmaas besloten om

MELLIFERA, DE BIJ DIE NIET WIL STERVEN

Roos Boum schrijft verontrustend boek over de toekomst van de honingbij.

De mythe van Mellifera is een spannende, verrassende eco-roman. Roos Boum kijkt vanuit de bedreigde honingbij naar de mens en de veranderingen in het milieu.

De bij, die over de hele wereld aan het verdwijnen is, door klimaatverandering, pesticiden en verlies van bio diversiteit. Maar wie zorgt er voor bestuiving als er geen bijen meer zijn? Groenten, fruit en bloemen zullen onbetaalbare luxegoederen worden. Mellifera is een bij. Een honingbij, één van de vele in de kolonie waar alle bijen binnen zes weken sterven. Mellifera is anders. Zij is niet van plan zo snel te sterven, als de anderen. Ze weigert op te gaan in de robotachtige massa van het bijenvolk en ontsnapt uit haar zwaarbewaakte stad. Een lugubere stad waar de macabere restanten van

ingekapselde doden op straat liggen, waar de mannen in september worden afgeslacht en baby's genadeloos worden onthoofd. Met haar geliefde sticht ze een eigen stad, maar de nachtmerries blijven. Ze beseft dat het haar taak is, haar soort voor uitsterven te behoeden en gaat op

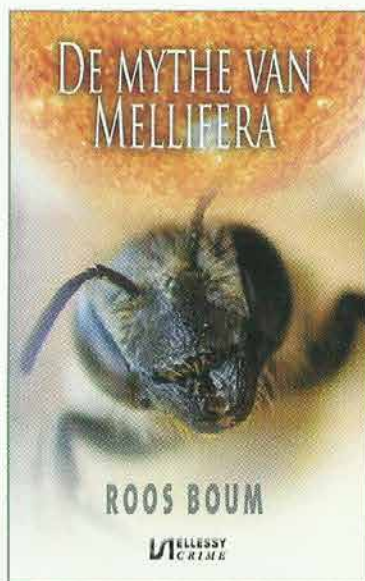
zoek naar de raadselachtige stad uit haar dromen.

In dit bijzondere verhaal over de meedogenloze insectenwereld draagt Boum als terloops mogelijke oplossingen voor het bijen verdwijnp probleem aan. Dit maakt het tot meer dan alleen een spannend verhaal over trouw, verraad, oorlog en liefde. Het laat onmogelijke keuzes zien en zet de lezer aan het denken over de prijs die hijzelf en de honingbij betalen voor

onze manier van leven.

"Roos Boum laat de lezer op meeslepende wijze kennis maken met een wonderlijke insectenwereld, die mijn blik op honing voor altijd veranderd heeft. Een eye-opener, die prettig leest en spannend en ontroerend tegelijk is." (Judith Visser, bestsellerauteur, over De mythe van Mellifera).

Boum debuteerde in 2007 met de

eveneens controversiële roman Valse salie, Kroniek van een verscheurde jeugd. Meer dan 12.000 exemplaren werden verkocht.

De pers over Valse salie:

"Met genadeloze precisie beschreven" (Elsevier)

"Indringend debuut" (Margriet)

"Bizar en gruwelijk" (Vriendin)

Iris van der Vlerk (redactie)

Van Roos Boum zelf kreeg ik een recensie exemplaar., waar ik geweldig blij mee ben.

Dit persbericht trok mijn aandacht en bij het lezen van de achterflap was ik al geboeid. Het overtreft mijn verwachtingen. Het verhaal wordt geschreven vanuit het bijenvolk, dat duidelijk menselijke trekjes krijgt.

Mellifera is de hoofdpersoon en het is niet moeilijk je te identificeren met haar of één van de andere bijen. Dit boek is echter meer dan een romantisch spannend verhaal.

Al lezend kom je heel veel te weten over het bijenvolk, dat is alleen al bijzonder boeiend. Bovendien worden alle termen die te maken hebben met bijen en het bijenhouden achter in het boek verklaard.

Naast het verhaal bevat het boek ook een boodschap.

De bedreigingen die op het bijenvolk afkomen zijn zeer reëel. Het houdt je vanaf de eerste bladzijde in de greep. Het is een boek dat beslist de moeite van het lezen waard is.

Het heeft zo veel in zich! Ik kijk nu met heel andere ogen naar de bijen, nooit

gedacht dat de mens zoveel invloed kan uitoefenen op o.a. het bijenvolk en vaak niet ten gunste. Het boek roept vragen op, het boek stemt je tot nadenken. Moeten we de honig bijvoorbeeld niet bij de bijen zelf laten, zij hebben het zelf ook hard nodig, of geldt hiervoor ookde gulden middenweg.?

Zijn wij met zijn allen niet veel te hard bezig geweest voor eigen gewin zonder scrupules? Ik denk met Roos Boum en anderen dat de tijd heel erg dringt om zorgvuldiger met alles wat de aarde te bieden heeft om te gaan.

'BEUKENLAAN'

Arie Pieters

Lageweg uitgegroeid tot mooie 'beukenlaan'

Een deel van de Lageweg te Maasdam is omgeven door prachtige beuken van rond de 65 jaar oud. Deze straat loopt dood en gaat daarna over in een fietspad. De regionale Bomenstichting Fraxinus Excelsior heeft nu de gemeente Binnenmaas verzocht om de Lageweg het predikaat 'Beschermd Dorpsgezicht' te geven.

Zo'n beetje 'ongemerkt' (het is namelijk al vele jaren een doodlopende weg) is de Lageweg in Maasdam uitgegroeid tot een beukenlaan met allure. De merendeels prachtige beuken, die aan allebei de kanten van de weg staan, zijn waarschijnlijk in de jaren na de Watersnood aangeplant (1954-1955). Het zijn nu dus bomen van zo rond de 65 jaar oud en ze staan er grotendeels heel mooi bij. De gemeente Binnenmaas heeft enkele jaren geleden nog enkele exemplaren die door zwammen waren aangetast vervangen door jonge exemplaren. Er staan in totaal 102 beuken langs de Lageweg en aangezien beuken het op de Hoeksche Waardse kleigronden prima doen moeten ze nog minstens

65-75 jaar meekunnen. Er staan in onze regio tenslotte prachtige beuken van tussen de 150-170 jaar oud. De komende tientallen jaren kan de beukenlaan aan de Lageweg alleen maar indrukwekkender worden.

Grote landschappelijke waarde

Daarom heeft 'Fraxinus Excelsior' een brief de deur uit gedaan richting college van B&W van Binnenmaas met het verzoek om de Lageweg achter de Campina-vestiging het predikaat 'Beschermd Dorpsgezicht' te geven. Dit omdat een beukenlaan van zo'n 400 meter best wel uniek is in een landelijk gebied. Los daarvan heeft de Lageweg inmiddels ook grote landschappelijke waarde voor de Hoeksche Waard. Zoals reeds eerder gezegd; in de toekomst kan dit stukje Maasdam alleen nog maar mooier en indrukwekkender worden. Voor onze regionale bomenstichting alle reden om de Lageweg wat extra bescherming te willen geven.

Een dergelijke beukenlaan heeft alleen

NATUURSCHEUR KALENDER 2012

Elke dag een vers groen blaadje
In het overweldigende aanbod van scheurkalenders gaapte nog één groot gat: een scheurkalender over de natuur in onze lage landen.

Dat gemis is per 2012 opgeheven. De Natuurscheurkalender geeft elke dag een weetje, rijmpje, recept, raadsel, citaat of tip voor iedereen die van de natuur houdt. Luchtig geschreven, met 150 humoristische illustraties en dertien prachtige botanische tekeningen. Op www.natuurscheurkalender.nl staan twee weken als voorproefje, en is de kalender te bestellen. Maar hij ligt ook gewoon in de boekhandel.

In de Natuurscheurkalender is het elke woensdag seizoensdag, gevuld door de soortenbeschermers van Natuurbericht.nl, die van elk verkocht exemplaar een deel van de opbrengst krijgen. Elke donderdag is wonderdag, met bijzondere feitjes over planten en dieren. Ieder weekend geven we een tip voor naar buiten, met of zonder (klein) kinderen.

Bovendien zie je elke dag hoe laat de zon opkomt en ondergaat, en krijg je de belangrijkste maanstanden: eerste kwartier, volle maan, laatste kwartier en nieuwe maan.

Elke twee weken is er een vogelnamenraadsel en maandelijks een recept uit de natuur, een mijmering van de boswachter, een boom en landschap van de maand, een natuurspraak en een maandrijm. Verder natuurlijk passende pagina's bij bijzondere dagen: over het romantische winterkoninkje op Valentijnsdag, de veren op de hoedjes op Prinsjesdag en op 5 december het zijdelings platgeslagen Sinterklaasmutsenmos, in 2007 nog verkozen tot de allerleukste plantennaam.

Met de Natuurscheurkalender haal je de natuur in huis, en ben je in 2012 elke dag verzekerd van een vers groen blaadje.

De Natuurscheurkalender is een uitgave van Uitgeverij Landwerk en met veel plezier gemaakt door Communicatiebureau de Lynx en vele andere enthousiaste schrijvers en

Excursies 2012

Datum	Tijd	Thema / waar	Verzamelpunt
21-01 za	10.00 - 12.00	Dorpswandeling: Oud-Beijerland	Open Hof Kerk Willem van Vlietstraat 2a 3262 GM Oud-Beijerland
11-02 za	10.00 - 12.00	Ganzenexcursie: Oudeland van Strijen	Strijens gemaal, Waleweg Strijen
19-02 zo	10.00 - 12.00	Wandelexcursie: Grote grazers op De Staart	Parkeerplaats NBC Klein Profijt Zalmpad 11 3261 MD Oud-Beijerland
04-03 zo	14.00-16.00	Excursie Moderne Landbouw & Veehouderij/Fokkerij	C.J. van der Wekken Zuiddijk 12b 3299 LS Maasdam
31-03 za	10.00 - 12.00	Wandelexcursie: Vogelgeluiden en meer in het Veerbos	Parkeerplaats einde Veerweg, bovenaan Golfbaan
14-04 za	13.00 - 16.00	Elektrische fietsexcursie: HW-West	NBC Klein Profijt Zalmpad 11 3261 MD Oud-Beijerland
21-04 za	07.00 - 10.00	Wandelexcursie: Vroege vogels in het Vlietproject en oevers van de Oude Maas (natuurontwikkelingsgebied).	Molen van Goidschalxoord Heinenoord

Kijk voor meer en de meest recente informatie op www.hwl.nl

Kosten standaardexcursie: € 2 leden, € 3 niet-leden, € 1 kinderen t/m 12 jaar

Kosten speciale excursie: € 3 leden, € 4 niet-leden, € 2 kinderen t/m 12 jaar

Kosten bus- en kano-excursie nog onbekend bij het ter perse gaan van deze uitgave

Vervolg Excursies 2012

Datum	Tijd	Thema / waar	Verzamelpunt
05-05 za	13.00- 16.00	Fietsexcursie (wegens succes herhaald): Molentocht HW-Oost	Molen Windlust Van Koetveldlaan 2d 3273 AL Westmaas
17-05do	05.00	Dauwtrappen op Hemelsvaartdag	Einde Boonsweg Heinenoord
19-05 za	13.00 - 17.00	Busexcursie HW-Oost (onder voorbehoud afhankelijk van aantal deelnemers)	Parkeerplaats NBC Klein Profijt Zalmpad 11 3261 MD Oud-Beijerland
04-06 zo	13.00 - 15.00	Wandelexcursie rondom NLC Numansdorp	NLC Veerweg 1 Numansdorp
10-06 zo	10.00-15.00	Kano- en wandelexcursie: Argusvlinder	Langedam of nabij Molen de Lelie Molendijk 2 3297 LC Puttershoek

DE HWL VLINDER

Dick Bussing

Zolang ik de vereniging Hoekschevaards Landschap ken, is er een logo met de letters HWL en een vlinder. Die letters worden veel gebruikt en in de volksmond heet onze vereniging vaak gewoon HWL. Enkele jaren geleden werd er een nieuwe huisstijl ontworpen en werd ook de vorm van de vlinder gewijzigd. In het huidige logo vliegt de vlinder, er is beweging. In het landschap van de Hoeksche Waard kom je nog vaak het oude wat statische gele logo tegen op bordjes bij dijken en terreinen die door ons worden beheerd. Ook zonder de letters weet (bijna) iedereen, dat de vlinder bij HWL hoort..

Een goed gekozen logo zegt veel over een organisatie. Ik vroeg me daarom af, waarom de vlinder als beeldmerk is gekozen. In ieder geval, weet ik nu, omdat een vlinder met kwetsbare natuur heeft te maken en daar zette HWL zich immers voor in.

Eigenlijk is de vlinder een toepasselijke metafoor voor het huidige veelzijdige werk van de vereniging. De vlinder is vanuit oude overleveringen

vooral een symbool voor verandering en transformatie. En dat past bij ons, omdat doorgaans voortdurend initiatieven worden genomen om het werk voor natuur en landschap te veranderen. Lees: beter beschermen of ontwikkelen. Er waren in de vereniging het afgelopen jaar vele veranderingen: nieuwe werkgroepen, plannen voor de verbouw van NLC, voor het houden van een schaapskudde, voor het stimuleren van natuurspeelplekken, voor excursies met aandacht voor landbouw en cultuurhistorie, voor meer ecologisch beheer van kreken en dijken, een nieuwe website, enzovoort, enz. HWL is geen onderneming met vaste producten of diensten, maar is een organisatie die voortdurend als een vlinder in beweging is. Haar missie en doelen zijn vaak gericht op transformatie: het kan anders, beter, duurzamer in dit nationaal landschap. En natuurlijk: de vlinder is ook het

symbool voor gedaanteverwisseling. Als je goed kijkt heeft HWL vele gezichten.

De vlinder staat ook wel symbool voor kleur en balans. Dit slaat meer op de mensen van HWL. Het is opvallend hoeveel vrijwilligers er zijn die onze organisatie vormen en hoe

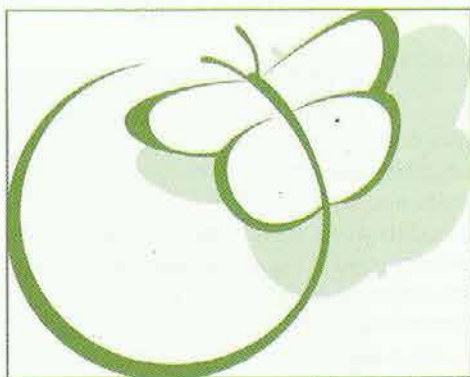
verschillend zij zijn, hoe veelkleurig. Veel verschillende beroepsgroepen, leeftijden, politieke of religieuze

achtergronden en motivaties kan je onderscheiden als je goed kijkt. Maar het zijn vooral de verschillende kwaliteiten en ervaringen van al die mensen, die het zo kleurrijk maken. En iedereen lijkt te zoeken naar een sociale groep, waar je je thuis kan voelen en waar je inzet wordt gewaardeerd. Want als jij als vrijwilliger 'in balans' bent en jij bent OK, dan is het in jouw werkgroep ook OK.

Op 29 oktober hield HWL haar jaarlijkse vrijwilligersdag. Veel werkgroepen presenteerden zich. Anderen gaven korte presentaties. Samen werd de

middag afgesloten met een barbecue, Bestuursleden achter de bar. Heel veel positieve reacties over het

'WORMTRAPPEL STEKKIES'

Arie Pieters

Het is elke herfst inmiddels een vertrouwd gezicht, zeker bij de Dordtse Kil bij 's-Gravendeel: op verschillende plaatsen zijn de meeuwen dan weer druk 'aan het trappelen' in het vochtige gras.

Met hun 'getrappel' proberen ze zo wormen en insecten die zich tussen het gras ophouden op te schrikken. Dit 'kunstje' is niet beperkt gebleven tot één soort, want zowel zilvermeeuwen, kleine mantelmeeuwen als ook de kokmeeuwen beheersen het kunstje inmiddels.

In 's-Gravendeel werden zo'n acht jaar geleden al 'trappelende' zilvermeeuwen gefotografeerd bij de haven en langs de Kildijk. Ook nu nog zijn daar regelmatig meeuwen te vinden die op deze manier wat 'snacks' proberen te verschalken. Waarschijnlijk hebben de meeuwen, die hun 'trappeltechniek' al lang op de slikken gebruikten, ooit ontdekt dat ze ook op vochtige grasgrond zo voedsel kunnen vinden.

ONTSTAAN NUMANSDORP IN GLAS IN LOOD

Joost Kievit

Wat heeft Hoekschewaards Landschap met cultuurhistorie? HWL staat vooral bekend als natuurorganisatie, maar ook cultuurhistorie is een onderwerp waar we warm voor lopen. Zowel in de doelstellingen van de vereniging als in de praktijk komt dit tot uitdrukking. Een voorbeeld: glas in lood paneel van de stichting van de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen.

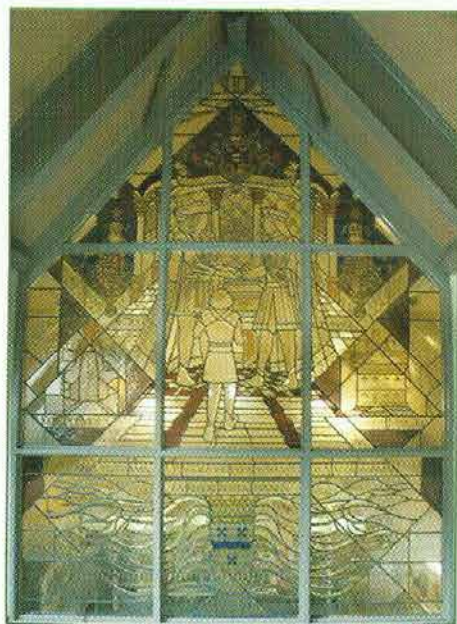
Recent heeft een kleine verbouwing plaats gevonden in het Nationaal Landschap Centrum in Numansdorp. Diverse gebruikers hadden behoefte aan een vergaderruimte waar ongestoord kon worden vergaderd als er andere activiteiten in het centrum waren. Ook de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen had deze behoefte.

Bijzonderheid bij de verbouwing is dat een oud glas in lood paneel in ere is hersteld.

Het glas in lood paneel bestaande uit 9 ramen stelt de stichting van de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen voor. Het verbeeldt dat op 16 juli 1492 Maximiliaan van Oostenrijk aan zijn eerste secretaris Mr. Gerard Numan in eeuwigdurende erfpacht heeft uitgegeven zekere aanwassen,

uitgorzen, rietbossen, visserijen en vogelarijen enz. Hiermee was de ambachtsheerlijkheid Cromstrijen geboren. De gronden besloegen een oppervlakte van enkele duizenden hectares en er moest nog heel wat gebeuren om er vruchtbare landerijen van de maken. In 1539 vond de eerste inpoldering plaats.

Het glas in lood tafereel werd in 1953 gemaakt en door de Ambachtsheerlijkheid geschonken aan de gemeente Numansdorp. Het kreeg een plaats in de hal van het gemeentehuis. Toen eind jaren tachtig van de vorige eeuw dit gemeentehuis een andere bestemming kreeg, kwam het paneel op een zolder van de gemeentelooslag terecht.

Hoekschewaards Landschap kreeg het paneel in bruikleen van de gemeente Cromstrijen.

Het paneel is gerestaureerd en het heeft een ereplaats gekregen in het Nationaal

Landschap Centrum aan de Veerweg in Numansdorp. Een stuk cultuurhistorie is hiermee van de ondergang gered en voor een ieder weer te aanschouwen.

NIEUW IN DE BIBLIOTHEEK

Henk Bunjes

Dat Nederland er in vroeger tijden heel anders heeft uitgezien is wel bekend. Juist door zijn ligging op de grens van land en water en door de wisselende waterhoogten door de eeuwen (of beter: decennia) heen zijn tal van verschillende landschapstypen ontstaan. Veel zijn nog in het landschap terug te vinden. Van zeeklei tot heuvelland en van hoogveen tot stad.

"Natuur in Nederland" is een boek dat u met de diversiteit en de ontstaansgeschiedenis daarvan laat kennismaken. Prachtig uitgevoerd, kortom een fraai lees- en kijkboek als inleiding op de eigen ontdekkingstochten buiten. In alle landschapstypen zijn tochten (wandelen/of fietstochten) uitgezet en beschreven om het u makkelijk te maken. Zie voor die tochten alvast op: www.natuurinnederland.nl. Het boek kunt u inzien (en eventueel lenen) in de bibliotheek van Klein Profijt: nr. 0.1 / 141.

Zo buiten struinend door de natuur zal het u ook opgevallen zijn dat het tegenwoordig heel gewoon is alles te fotograferen wat je onderweg tegenkomt.

ligt het accent op niet eerder beschreven aspecten van de natuurfotografie zoals benadering van flora en fauna in het veld en andere specifieke vaardigheden. Ook gaat het boek uitgebreid in op

artistieke aspecten, kijkvaardigheid en idee-ontwikkeling. Het boek is in onze bibliotheek aanwezig onder nr. 3.9 / 046. Overigens bezitten we ook een keur van fotoboeken van beroemde landschap- en natuurfotografen.

Naast het enkele jaren geleden uitgevoerde plan Argusvlinder in de oostelijke helft van de Hoeksche Waard is dit jaar het Vlietproject opgeleverd. Ook hier is jarenlang gewerkt aan een complex van kleine natuurgebiedjes.

Geen excursie of je hoort volop het klikken, piepen of anderzijds van onze camera's. Het is ook wel erg gemakkelijk geworden om al dat moois en interessants dat je tegenkomt vast te leggen om eventueel later aan anderen te kunnen laten zien.

Nu in de westelijke helft en het midden van de Hoeksche Waard vanaf De Staart bij Klein Profijt tot aan de randen van het Hollands Diep en Haringvliet. Het is de blauwe dooradering van ons Nationale Landschap.

Om evenwel geen schade aan die levende natuur toe te brengen (bij voorbeeld door verstoring) zullen de fotografen zich soms toch wat terughoudend moeten opstellen.

Het nieuwe "Handboek natuurfotografie" gaat daarom verder waar andere fotoboeken ophouden. Behalve bediening van de camera en toebehoren

Een samenvattend boekje met kaartjes van alle deelprojecten van het overkoepelende Vlietproject is in onze bibliotheek opgenomen onder nr. 6.6.2 / 054.

Speciaal voor de jeugd, maar zeker ook interessant voor ouderen verscheen een nieuw deeltje in de fraai uitgevoerde serie over groepen verwante dieren. Ditmaal de knaagdieren met als titel: "Ratjetoe". Alles dat je wilt weten over muizen, ratten, hamsters, bevers en andere coole knagers. Met prachtige foto's en tekeningen wordt verteld over geliefde en minder bekende soorten die je in de Nederlandse natuur kunt tegenkomen: over hun levenswijze en relatie met de mens, inclusief tips hoe je ze kunt herkennen. Bij ons in de bibliotheek onder nr. 3.3.0 / 049.

Andere boeken in dezelfde serie en

uitvoering : "Arendsoog" (over roofvogels: 3.1.0 / 291),

"Uilenvlucht" (uiteraard over uilen: 3.1.0 / 182), "Addergebroed" (alle Nederlandse slangen: 3.5 / 018) en

"Kraaienbende" (3.1.0 / 274),

"Keverkriebels"(3.2.2 / 087) en

"Struikrovers" (over marters, otters, wezels enz., nr. 3.3.0 / 039).

Je bent van harte welkom in Klein Profijt, op de bovenverdieping

"INSPIREREND JAAR BOMENSTICHTING"

Arie Pieters

Het was dit jaar in meerdere opzichten een inspirerend en positief jaar voor de regionale Hoeksche Waardse Bomenstichting Fraxinus Excelsior.

Mede dankzij enkele nieuwe contactpersonen werden op meerdere plekken in de regio unieke en prachtige oude bomen ontdekt.

gaten te houden. En mede dankzij de contactpersonen en ook dankzij tips vanuit de bevolking werden er het afgelopen jaar meer oude bomen ontdekt dan 'ooit'. ('Fraxinus Excelsior' bestaat dit jaar inmiddels alweer acht jaar.)

Zo bleek nabij Goudswaard een unieke, oude geknotte kastanje te staan. De boom is hoogstwaarschijnlijk ergens tussen de 120-130 jaar oud en is nog in prima conditie. Ook in het westen van de Hoeksche Waard werd de, naar nu is gebleken, dikste plataan van de regio ontdekt.

Tussen Zuid-Beijerland en Piershil bleek een circa 130-140 jaar oude plataan te staan met een stamomtrek van meer dan 5 meter. In buurtschap Schuring, nabij Strijen werd in de achtertuin van een dijkwoning nog een prachtige plataan ontdekt. In St. Anthoniepolder bleek nog een fraaie leilinde te staan van 110-20 jaar oud. Het mooie was ook dat vrijwel alle boomeigenaren heel blij waren met hun unieke boom en de interesse in hun eigendom.

Begin dit jaar kreeg 'Fraxinus Excelsior' er drie nieuwe contactpersonen bij en in het najaar van 2011 volgde een vierde nieuwe contactpersoon, zodat de stichting nu steeds meer 'ogen en oren' krijgt om ontwikkelingen rond beeldbepalende bomen goed in de

Meer waarde hechten aan oude bomen. De regionale bomenstichting wil graag dat er meer bescherming en waardering komt voor de beeldbepalende bomen in

de Hoeksche Waard. De gemeente Cromstrijen heeft dit enkele jaren geleden opgepakt door een paar unieke bomen, die nog niet oud genoeg waren voor de landelijk erkende, monumentale status nu het predicaat 'gemeentelijk monumentaal' te geven.

In dit kader heeft 'Fraxinus Excelsior' begin september een brief de deur uit gedaan richting het college van B&W van Bingenmaas met het verzoek om de Lageweg achter de Campina-vestiging het predicaat 'Beschermd Dorpsgezicht' te geven.

Dit omdat een beukenlaan van zo'n 400 meter best wel uniek is in een landelijk gebied. En los daarvan heeft de Lageweg inmiddels ook grote landschappelijke waarde voor de

Hoeksche Waard. Een dergelijke laan heeft alleen maar meerwaarde voor een Nationaal Landschap, iets wat trouwens geldt voor alle oude en beeldbepalende bomen in de regio.

Minpunten waren er in 2011 helaas ook te noteren.

Opnieuw sneuvelden er enkele oude iepen langs verschillende dijken door de iepenziekte en bij enkele bouwprojecten moest de bomenstichting ook goed 'de vinger aan de pols houden' om er voor te zorgen dat afspraken voor het in stand houden van bepaalde bomen werden nageleefd.

Over het algemeen was 2011 een heel positief jaar voor 'Fraxinus Excelsior'.

SCHENKINGEN AAN HOEKSCHEWAARDS LANDSCHAP FISCAAL AFTREKBAAR!

Guus van der Pal

De Belastingdienst heeft HWL aangemerkt als een "Algemeen Nut Beogende Instelling" (ANBI). Dit houdt in dat vanaf een bepaald bedrag legaten, donaties, giften of schenkingen aftrekbaar zijn van het inkomen waarover belasting moet worden betaald. Graag willen we u bij deze vragen om aandacht voor een schenking bij leven of als erfenis aan Hoekschewaards Landschap. We hebben enkele voorbeelden voor u op een rij gezet.

Betreffende schenkingen kent de fiscus twee vormen:

1. eenmalige schenking, waaronder ook giften en donaties vallen.
2. periodieke schenking, vastgelegd voor vijf jaar in een notariële akte.

Eenmalige schenking

Met een eenmalige schenking, gift of donatie aan HWL draagt u rechtstreeks bij aan de activiteiten van onze vereniging. Stel u schenkt eenmalig een bedrag van € 1.000 en het inkomen dat u en uw partner samen hebben is € 42.500.

Vanaf 1 % van het inkomen is een gift pas aftrekbaar, dus vanaf € 425,-.

U mag dan € 575 (€ 1000 - € 425) aftrekken. Volgens het geldende percentage van 42% bij genoemd inkomen bespaart de schenker € 241,50 (42% van € 575).

De gift kost u dus netto € 758,50, terwijl HWL € 1000 krijgt.

Periodiek schenking

Bij een periodieke schenking schenkt u vijf jaar achtereen een vast bedrag. Dit moet u laten vastleggen bij een notaris.

Het voordeel hierbij is, dat het gehele bedrag aftrekbaar is.

Als u bijvoorbeeld jaarlijks € 150 schenkt, dan bespaart u € 63 (42% van € 150) en kost het u dus € 87. Na vijf jaar heeft u de organisatie € 750 geschonken, maar het heeft u slechts € 435 gekost.

Hoger inkomen geeft meer voordeel. Aangezien de tegemoetkoming van de belasting is gebaseerd op de schijventarieven kan het maximale voordeel oplopen tot 52%. Dit geldt zowel voor eenmalige als voor periodieke schenkingen.

Als u overweegt een schenking te doen of u wilt meer weten, neemt u dan contact op met een van onze bestuursleden. Ook kunt u bellen met ons Natuurbezoekers-centrum Klein Profijt, 0186 - 621888.

HOE ZIJN HWLVRIJWILLIGERS VERZEKERD?

Op de natuurwerkdag (zaterdag 5 november 2011) is een van onze knotters door botte pech in de sloot gevallen. Omdat ze in de val ook nog even buiten kennis was geraakt, was het lastig om haar tijdig uit het water te krijgen en heeft ze een nacht in het ziekenhuis gelegen. Uiteindelijk bleek het gelukkig allemaal goed afgelopen te zijn. Ze heeft alleen materiële schade geleden (bril & mobieltje).

Naar aanleiding hiervan zet ik nog eens even uiteen, hoe onze vrijwilligers zijn verzekerd.

- Voor schade waarvoor Hoekschewaards Landschap verantwoordelijk kan worden gesteld, heeft HWL een verzekering voor Wettelijke Aansprakelijkheid.
- Voor ziektekosten e.d. is iedere Nederlandse ingezetene verplicht verzekerd.
- Voor schade die niet via bovenstaande verzekeringen kan worden verhaald, hebben alle vijf Hoeksche Waardse gemeenten een vrijwilliger verzekering. Deze zijn van toepassing op voor iedereen die vrijwilligerswerk doet. Je kan een beroep doen op de verzekering van de gemeente van je woonplaats, maar ook van de gemeente waar je aan het werk was toen de schade werd geleden. Op de diverse gemeentelijke websites kun je de schadeformulieren vinden.

Ik hoop dat dit stukje duidelijk is. Voor verdere vragen kun je altijd bij het bestuur terecht. Overigens blijkt maar weer, dat we bij ons werk voortdurend bedacht moeten zijn op veiligheid en op maatregelen om schade te voorkomen.

Guus van der Pal
penningmeester

Weekend van 21 en 22 januari is weer het weekend van de tuinvogeltelling.
Kijk voor meer informatie op:
<http://www.tuinvogeltelling.nl>

HWL

Hoekschewaards Landschap

Postbus 1080, 3260 AB Oud-Beijerland

